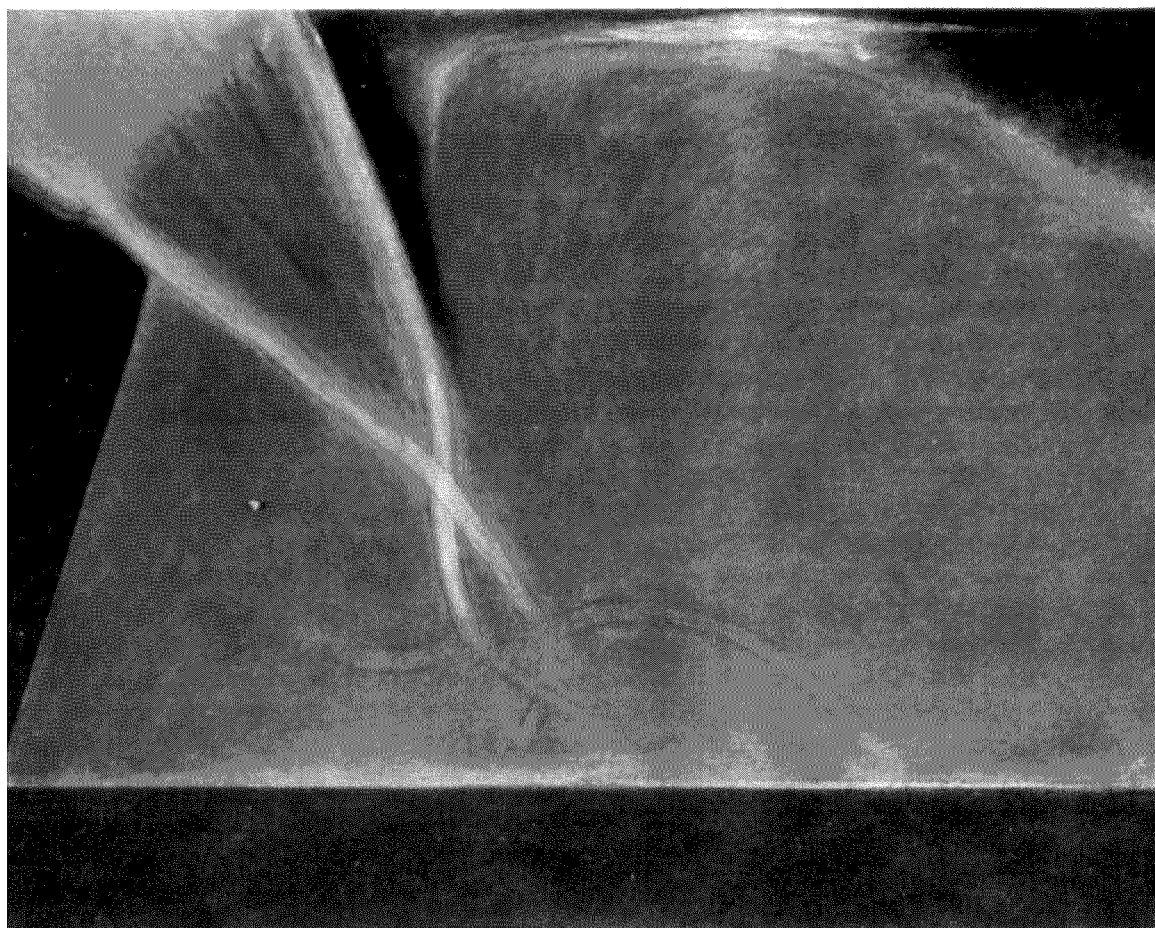

Μαρία Κοκκίνου, Ελειουοργείο, Το λάδι 2002

2ο Ευρωπαϊκό κοινωνικό φόρουμ Παρίσι: Νοσταλγώντας την Φλωρεντία;

Οι 55.000 περίπου, κυρίως νέοι, που συμμετείχαν στο 2ο Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Φόρουμ στο Παρίσι, στις 12-15 Νοεμβρίου 2003, τα δεκάδες συνέδρια, σεμινάρια, εργαστήρια με τις θέσεις και τις αντιπαραθέσεις τους και, τελευταίο αλλά όχι έσχατο, η τελική μαζική διαδήλωση πάνω από 100.000 εργαζομένων, νεολαίας, κοινωνικών κινημάτων και οργανώσεων ενάντια στον πόλεμο και την κοινωνική καταστροφή που φέρνουν στην Ευρώπη ο νεοφιλελευθερισμός κι οι κυβερνήσεις συναποτελούν αναμφισβήτητα ένα μείζον πολιτικό γεγονός που κανένας δεν μπορεί να αγνοήσει και καμιά αναγκαία κριτική δεν μπορεί να μηδενίσει.

Αποτελεί, μ' όλες της τις αντιφάσεις, την εκδήλωση ενός ογκούμενου διεθνούς ρεύματος κοινωνικού ριζοσπαστισμού κι εναντίωσης στην καπιταλιστική-ιμπεριαλιστική κινητοποίηση και τις ολέθριες συνέπειές της στη ζωή των λαϊκών μαζών όπου γης, μαζί και στις μητροπόλεις της Ευρώπης και της Βόρειας Αμερικής. Λίγες μέρες μετά την κινητοποίηση στο Παρίσι, το ίδιο κίνημα κατά της καπιταλιστικής παγκοσμιοποίησης και κατά του παγκόσμιου τρομο-πολέμου κατέβασε στους δρόμους του Λονδίνου 200.000 διαδηλωτές ενάντια στην επίσκεψη Μπους και στη συνέχεια στο Μαϊάμι των ΗΠΑ συγκρούστηκε με την πρωτοφανή σε έκταση βία των δυνάμεων καταστολής που περιφρουρούσαν τη σύνοδο για την Ελεύθερη Ζώνη Αγορών της Αμερικής, την περιβόητη FTAA.

Οι διεθνείς συναντήσεις είτε του Παγκόσμιου Κοινωνικού Φόρουμ είτε των ηττημένων αναλόγων του δεν έχουν πάψει να προσελκύουν ένα σημαντικό τμήμα αυτού του κινήματος. Γι' αυτό κι οποιαδήποτε αναγκαία πολιτική κριτική και διαχωριστική γραμμή με τις καθεστωτικές πολιτικές-κοινωνικές δυνάμεις που θέλουν να το ηγεμονεύσουν και να το χειραγωγήσουν, οποιαδήποτε απαραίτητη κριτική απόσταση κι αντίθεση σε όσους θέλουν να επιβάλουν σαν θεσμό το κεντροαριστερό μοντέλο του Πόρτο Αλέγκρε και του Παγκόσμιου Κοινωνικού Φόρουμ στο κίνημα δεν επιτρέπει, από την άλλη, την αγνόηση του ίδιου του κινήματος. Το κίνημα, μ' όλες τις αντιφάσεις του, δεν είναι το εμπόδιο ούτε ο εχθρός σε μια επαναστατική πολιτική – η ακινησία κι ο συντηρητισμός είναι. Μαζί τους κι ο βαθιά ριζωμένος εθνικισμός και μια επαρχιώτικη εσωστρεφής νοοτροπία που κάνει δυνάμεις ακόμα και της λεγόμενης ριζοσπαστικής Αριστεράς να γυρνούν περιφρονητικά τις πλάτες

τους σε τέτοιες κινητοποιήσεις και να τις εκχωρούν στις δεξιότερες πολιτικά ρεφορμιστικές και κεντροαριστερές δυνάμεις. Στην Ελλάδα λ.χ. τέτοιου είδους διεθνείς κινητοποιήσεις έχουν εκχωρηθεί σε μεγάλο βαθμό στο κηδεμονευόμενο από τον ΣΥΝ Ελληνικό Κοινωνικό Φόρουμ και στη «Γένοβα 2001» του ΣΕΚ. Είναι χαρακτηριστικό ότι στο Παρίσι ήταν παρούσα μια ελάχιστη σε αριθμό αντιπροσωπεία, οιονεί συμβολική, της Πρωτοβουλίας Αγώνα (που, κατά τα άλλα, ασκεί κριτική από τα αριστερά στο Φόρουμ).

Σε όσους είχαν συμμετάσχει στην πρώτη ιδρυτική σύνοδο του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Φόρουμ στη Φλωρεντία το Νοέμβριο του 2002 το κοντράστ ήταν εντονώτατο και προκαλούσε δυσφορία κι αντιδράσεις ακόμα και σε όσους βλέπουν το Φόρουμ σαν πολιτική πανάκεια. Οι τόποι συνάντησης είχαν διασπαρεί σε τέσσερις απομακρυσμένες περιοχές στην περιφέρεια της μεγαλούπολης, όπου και είχαν υποταχτεί στους μηχανισμούς των δήμων. Πάνω απ' όλα την οργή προκαλούσε η ανάθεση της περιφρούρησης σε ...σεκιουριτάδες, ο σχολαστικός έλεγχος σωμάτων και τσαντών μέσα από ανιχνευτές μετάλλων κ.λπ., όπως γίνεται στα αεροδρόμια, οι νυχτερινές περιπολίες με πελώρια μαντρόσκυλα γύρω από τους χώρους των συναντήσεων του «πολύχρωμου, πολύμορφου, πλουραλιστικού κινήματος εναλλακτικής παγκοσμιοποίησης», του *altermondialisme* που επαιρείται ότι είναι η αποθέωση του κινηματισμού. Όταν περπατούσες το βράδυ στη Λα Βιλλέτ, έξω από τα θεόκλειστα μετά τις 9μμ κτίρια της συνόδου του Φόρουμ κι έβλεπες να ξεπροβάλλουν οι ένστολοι σεκιουριτάδες με τα θεόρατα σκυλιά τους, η εικόνα αυτής της όχι και τόσο «εναλλακτικής» παγκοσμιοποίησης σου θύμιζε πολύ την άλλη, την πολύ γνωστή τρομο-παγκοσμιοποίηση του κεφαλαίου μετά την 11η Σεπτεμβρίου 2001...

Είναι δημοσίως γνωστό ότι το μεγαλύτερο μέρος των εξόδων της συνόδου (πάνω από τα δύο τρίτα) καλύφθηκε με κονδύλια όχι μόνο της τοπικής αυτοδιοίκησης αλλά και της δεξιάς κυβέρνησης Ραφαρέν και, παραπέρα, της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Προφανώς τα λεφτά δεν δόθηκαν για φιλανθρωπικούς σκοπούς. Ο οικονομικός έλεγχος κρατικών και υπερκρατικών μηχανισμών δεν μπορούσε παρά να περάσει και με την προσφυγή σε «ιδιωτικοοικονομικά» κριτήρια και μέσα. Δεν επικοινωνιάστηκαν μόνον ιδιωτικές εταιρείες ασφάλειας αλλά, προφανώς, και τα κυκλεία παραδόθηκαν σε ιδιώτες, με αποτέλεσμα οι δύστυχοι απένταροι νεολαίοι (κι όχι μόνο...) που ήλθαν με χίλιες δυο θυσίες να πάρουν μέρος στην κινητοποίηση, να πρέπει να πληρώνουν δύο ευρώ για ένα μικρό μπουκαλάκι εμφιαλωμένου νερού.

Από την άλλη μεριά, οι χώροι των συζητήσεων ήταν απελπιστικά περιορισμένοι. Όταν περιμένεις χιλιάδες να συρρεύσουν για να ακούσουν, και μάλιστα σε αντιπαράθεση, τους πιο επιφανείς ομιλητές, όπως ήταν ο Φάουστο Μπερτινόνι της Κομμουνιστικής Επανάστασης, ο γνωστός θεωρητικός της «Αυτοκρατορίας» και της «αυτονομίας» Τόνι Νέγκρι, ο Άλεξ Καλλίνικος του βρετανικού ΣΕΚ, ο νεαρός προεδρικός υποψήφιος της LCR Μπεζανσενό ή το ηγετικό στέλεχος της Λίγκας, ο φιλόσοφος Ντανιέλ Μπενσαϊντ κ.ά. και προβλέπεις χώρο με μόλις... 200 καθίσματα, είναι αναπόφευκτο να δημιουργηθεί χάος, δυσανεξία κι αποκλεισμός της πλειοψηφίας των ενδιαφερομένων. Όταν γνωρίζει κανείς ότι οι διοργανωτές είναι έμπειρα στελέχη της ATTAC, του ΚΚ Γαλλίας, της LCR κ.λπ. δεν μπορεί να αποδώσει την καταφυγή σε δυσανάλογα μικρούς χώρους σε σχέση με το προβλεπόμενο ακροατήριο σε οργανωτική απειρία. Είναι προφανές ότι επρόκειτο για τεχνική πολι-

τικού ελέγχου των συγκεντρωμένων. Πολύ περισσότερο, όταν, όπως ήταν αναμενόμενο, οι παρεμβάσεις από τα κάτω ήταν κατά κανόνα πολύ πιο ριζοσπαστικές, πιο αριστερές από τις ex cathedra εισηγήσεις.

Οι συζητήσεις δεν ήταν αδιάφορες. Ίσα-ίσα, μεγάλα ζητήματα μπήκανε. Λόγου χάρη, στην (αδιέξοδη εν πολλοίς) αντιπαράθεση του χαρισματικού ομιλητή Νέγκρι με τον «γκρίζο» κι «ορθόδοξο» Καλλίνικος για το εάν η εργατική τάξη παραμένει το επαναστατικό υποκείμενο ή έχει υποκατασταθεί από αυτό που ο Νέγκρι κι ο Χάρντ ονόμασαν «πλήθος» (σε μια παρανόηση του όρου του Σπινόζα). Ή στην αντιπαράθεση για τη σχέση δημοκρατίας και ελέγχου της οικονομίας στην Ευρώπη –στη οποία πήρε μέρος κι ο Ν. Κωνσταντόπουλος του ΣΥΝ– μια αντιπαράθεση ρεφορμισμών, κατά τη γνώμη μας. Ή στις δεξιότητες εμμονές όχι μόνο του Μπερνάρ Κασσέν, του «επίτιμου» της ΑΤΤΑΚ, του νυν προέδρου της Νικονόφ (ηγετικού στελέχους του ΚΚΓ) αλλά και των ευρωπαϊκών συνδικαλιστικών ηγεσιών, που υποστήριζαν να υπερψηφιστεί(!) στα κατά χώρες δημοψηφίσματα το σχέδιο υπεραντιδραστικού «Ευρωπαϊκού Συντάγματος» της ΕΕ. Στη συζήτηση για το νέο διεθνισμό και τη νέα Διεθνή, όπου πήραν μέρος ο Ντανιέλ Μπενσαϊντ της Λίγκας, ο Κρίς Χάρμαν του ΣΕΚ, ο γνωστός και σε μας Ρώσος Αλεξάντερ Μπουζγκάλιν κ.ά., μπήκε γενικά η ανάγκη να «δοθεί πολιτική έκφραση στο κίνημα των κινημάτων», στο «κίνημα εναλλακτικής παγκοσμιοποίησης» που θα αποτελέσει έτσι ένα υποκατάστατο αυτού που άλλοτε με άλλη μορφή ήταν η εργατική Διεθνής. Εντύπωση προκάλεσε η εμμονή των εισηγητών στο να μην υπάρξει σαφής επαναστατική προγραμματική βάση σ' αυτή τη «Διεθνή», ή να έχει σαν μόνη βάση το Πρόγραμμα του Πόρτο Αλέγκρε (Μπενσαϊντ).

Παρ' όλες τις συνεχείς αναφορές και τους ύμνους των διαφόρων ομιλητών στα διάφορα πάνελ στο λεγόμενο «κίνημα των κινημάτων», στο Παρίσι ήταν εμφανέστατη όσο πουθενά η κυριαρχία της δεξιάς πτέρυγας του κινήματος κατά της παγκοσμιοποίησης του κεφαλαίου, που ζητάει να το περιορίσει σε διεκδίκηση αλλαγών σε «αντι-νεοφιλελεύθερη κατεύθυνση» μέσα στο καπιταλιστικό σύστημα και να το μετατρέψει σε νεφέλωμα Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων που «συνομιλούν» με τους παγκοσμιοποιημένους καπιταλιστικούς θεσμούς. Δεν είναι τυχαίο ότι ο αστικός τύπος της Γαλλίας, πλην των ακροδεξιών φυλλάδων, κράτησε θετική στάση απέναντι στο 2ο Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Φόρουμ. Ακόμα και εκπρόσωποι της Δεξιάς, όπως ένας βουλευτής της UDF που ανέβηκε στο βήμα του Φόρουμ και χαιρέτισε τη «συνεισφορά» του! (Μοντ 14/11/03). Από την πολιτική αυτή πλευρά πρέπει να ειπωθούν και η άμεση αστυνόμευση και το οργανωτικό αλαλούμ.

Κάτω από τέτοιες συνθήκες ήταν πολύ φυσικό η συντριπτική πλειοψηφία εκείνων που είχαν παρευρεθεί στην 1η Σύνοδο του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Φόρουμ, να νοσταλγούν τη Φλωρεντία και τον σαφώς πιο ανοιχτό πολιτικό της χαρακτήρα, που πρόσφερε ελεύθερους χώρους έκφρασης σε πολιτικά και κοινωνικά κινήματα, σε διάφορες συλλογικότητες και πολιτικές οργανώσεις της Αριστεράς, συμπεριλαμβανομένης και της επαναστατικής πτέρυγας της, παρ' όλη την ηγεμονία σε όλη την σύνοδο και τη διοργάνωσή της από την «επίσημη» ιταλική Αριστερά, ιδιαίτερα την Κομμουνιστική Επανίδρυση. Και φυσικά όλοι προτιμούν την περιφρούρηση της αριστερής ιταλικής Γενικής Συνομοσπονδίας Εργατών, της CIGL, από τους Γάλλους σεκιουριτάδες...

Η νοσταλγία όμως δεν είναι κι ο πιο κατάλληλος πολιτικός σύμβουλος. Ας δούμε, συ-

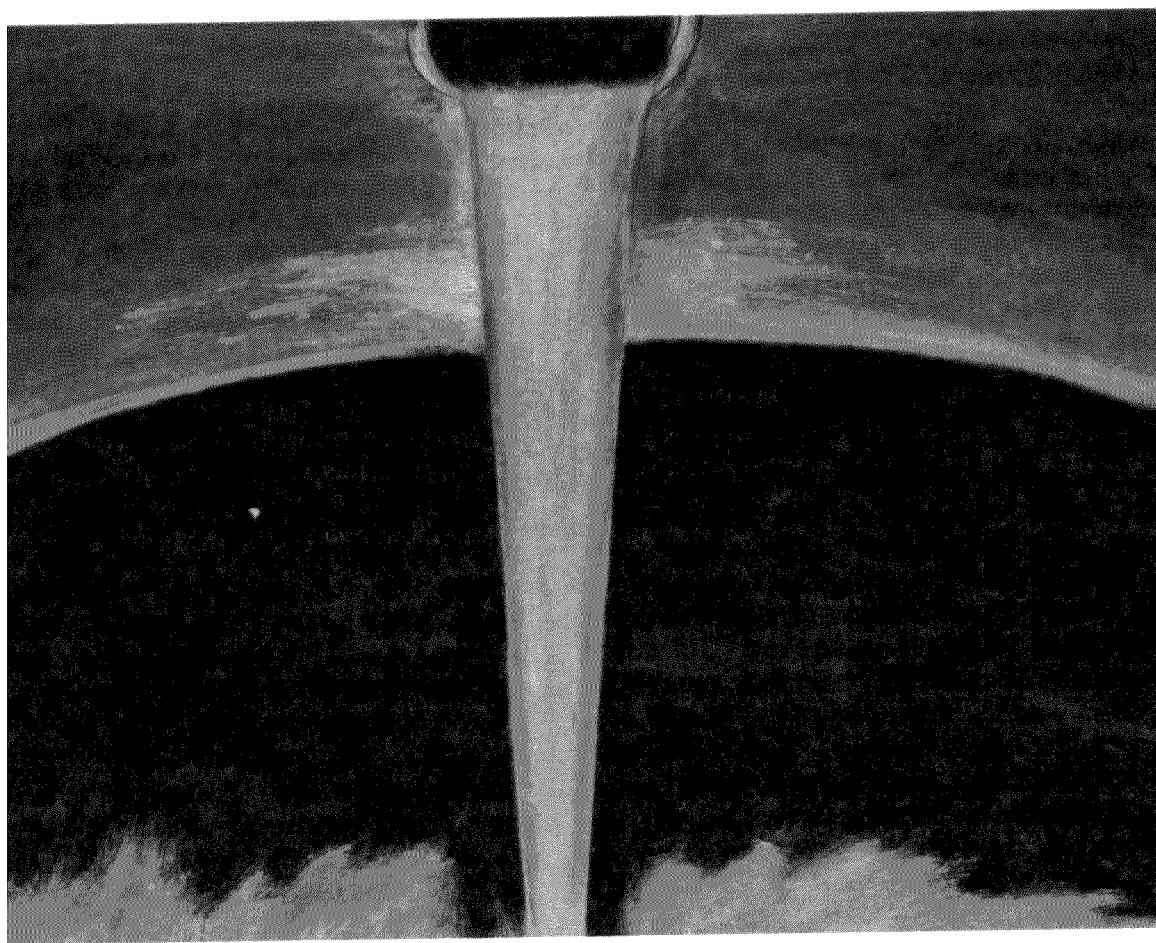
νοπτικά, τα πράγματα στην εξέλιξή τους. Ήδη από τη σύνοδο του Παγκόσμιου Κοινωνικού Φόρουμ στο Πόρτο Αλέγκρε το 2002, όπου είχε αποφασιστεί η ίδρυση του Ευρωπαϊκού Φόρουμ, είχε εκδηλωθεί η διαμάχη ανάμεσα στους δεξιότερους Γάλλους της ΑΤΤΑΚ και τους αριστερότερους Ιταλούς και μάλιστα πάνω στο καυτό, κεντρικής σημασίας, ζήτημα του αμερικανικού ιμπεριαλιστικού πολέμου ενάντια στο Αφγανιστάν: οι μεν Γάλλοι (κι οι Βραζιλιάνοι διοργανωτές) κρατήσανε μια «ουδέτερη», στη πραγματικότητα φιλοϊμπεριαλιστική, στάση, στο όνομα της πάταξης των Ταλιμπάν και της «τρομοκρατίας», ενώ οι Ιταλοί εμμέναν στον μαχητικό πατασφισμό τους. Το γρήγμα δεν έκλεισε αλλά διευρύνθηκε με τον πόλεμο κατά του Ιράκ. Η Φλωρεντία του 2002 σημαδεύτηκε πάνω απ' όλα από τη γιγάντια διαδήλωση του ενός εκατομμυρίου ενάντια στον ετοιμαζόμενο πόλεμο κατά του Ιράκ και την απόφαση που πάρθηκε εκεί για την ιστορική παγκόσμια αντιπολεμική κινητοποίηση της 15ης Φεβρουαρίου 2003. Την επαύριο της συνόδου της Φλωρεντίας, ο Μπερνάρ Κασσέν (τον οποίο κάλεσε στην Ελλάδα το 2003 να μιλήσει η πασοκική ηγεσία της ΓΣΕΕ και το ανύπαρχτο ελληνικό παράρτημα της ΑΤΤΑΚ, με συνομιλητές τον υπουργό Ρέππα και τον Ηλία Ιωακείμογλου) εξαπέλυσε γραπτά δριμεία επίθεση στον «μονόπλευρα αντιπολεμικό χαρακτήρα» που πήρε η κινητοποίηση της Φλωρεντίας, «αγνοώντας την πάλη για μια κοινωνική και δημοκρατική Ευρώπη»... Ο ίδιος ιθύνων νους της ΑΤΤΑΚ είναι και διαπρύσιος κήρυκας της δημιουργίας Ευρωστρατού, προτείνοντας την στρατιωτικοποίηση της ΕΕ σαν μόνο δυνατό αντίβαρο στην αμερικανική υπερδύναμη. Δεξί χέρι του Κασσέν είναι ο διορισμένος διάδοχός του Νικονόφ, το υψηλόβαθμο στέλεχος του διαρκώς συρρικνούμενου ΚΚ Γαλλίας.

Αυτές οι δεξιόστροφες δυνάμεις είχαν το πάνω χέρι στη σύνοδο του Παρισιού. Βέβαια, οι νοσταλγοί της Φλωρεντίας πρέπει να έχουν υπ' όψιν τους ότι και οι Ιταλοί διοργανωτές της συνόδου στην πανέμορφη αυτή πόλη της Αναγέννησης έχουν εν τω μεταξύ μετατοπιστεί κι η ηγεσία της Κομμουνιστικής Επανάστασης υπό τον Μπερτινόντι, το ίνδαλμα μέχρι πρότινος κι ορισμένων «ακροαριστερών», μετατοπίστηκε, την χρονιά που πέρασε, πλησιέστερα στις θέσεις του Κασσέν ή του ΚΚ Γαλλίας. Από τον Μάιο του 2003 η ηγεσία Μπερτινόντι επαναπροσέγγισε την κεντροαριστερή «Ελιά» και συμφώνησαν ακόμα και για κυβερνητική συνεργασία στην διαφαινόμενη μετά Μπερλουσκόνι εποχή. Δείγμα της μετατόπισης προς τα δεξιά είναι και η πρόσφατη υποστήριξη από τους μπερτινόντικούς της Επανάστασης και η συμμετοχή, μαζί με την «αριστερή» CGIL και τις συνδικαλιστικές συνομοσπονδίες των σοσιαλδημοκρατών και των δεξιών, στην επίσημα υποστηριζόμενη από τον...Μπερλουσκόνι και την κυβέρνησή του διαδήλωση «κατά της απειλής της τρομοκρατίας» το Νοέμβριο του 2003, ένα χρόνο μετά τη μεγαλειώδη αντιπολεμική διαδήλωση της Φλωρεντίας.

Αν η ιταλική ηγεσία ήρθε εγγύτερα στις θέσεις των δεξιόστροφων Γάλλων, δεν συμβαίνει καθόλου το ίδιο με το κίνημα μέσα στην Γαλλία. Οι μαζικές απεργίες του Μαΐου-Ιουνίου 2003 ενάντια στην κυβέρνηση Ραφαρέν, οι 200.000 που συγκεντρώθηκαν το καλοκαίρι στο Λαρζάκ, η συνεχιζόμενη κινητοποίηση των μερικώς απασχολούμενων στο χώρο του θεάματος –ένας αγώνας που χρωμάτισε και τη σύνοδο του Παρισιού καθώς οι εργαζόμενοι δεχτήκαν τις αβρότητες, τα χημικά και τα γκλομπ της αστυνομίας– και η πολιτική αναταραχή από τις δημοσκοπήσεις που δείχνουν τον ένα στους τρεις Γάλλους ψηφοφόρους να έχει σαν πρόθεση να ψηφίσει τροτσκιστές στις περιφερειακές εκλογές και τις Ευρωεκλογές

του 2004 εκδηλώνουν ένα ογκούμενο ριζοσπαστικό αριστερό ρεύμα μέσα στη κοινωνία. Οι καθεστωτικές εκείνες δυνάμεις που θέλουν να χειραγωγήσουν το κίνημα κατά της καπιταλιστικής παγκοσμιοποίησης είναι υποχρεωμένες να λάβουν υπ' όψιν τους αυτή την ευρύτερη και βαθύτερη ριζοσπαστικοποίηση και να αναζητήσουν νέους τρόπους αντιμετώπισής της και να ανοίξουν διαύλους προς την ίδια την πολιτική εκπροσώπηση της άκρας Αριστεράς. Δεν είναι τυχαίο ότι η εφημερίδα Μοντ, η συνειδητή φωνή της γαλλικής αστικής τάξης, την ίδια μέρα (4/11/03) που δημοσίευε τα ανησυχητικά γι' αυτήν στοιχεία για τις προθέσεις των Γάλλων ψηφοφόρων, δημοσίευε και την απόφαση του τελευταίου συνεδρίου της LCR να βγάλει από το καταστατικό της τον προγραμματικό στρατηγικό στόχο της δικτατορίας του προλεταριάτου. Η Μοντ, με το ταξικό της ένστικτο, έκανε τον παράλληλο με την παρόμοια απόφαση του ΚΚ Γαλλίας στο συνέδριό του το 1976 να αποκηρύξει την δικτατορία του προλεταριάτου, σαν εγγύηση για τη μεταγενέστερη συμμετοχή του στις κυβερνήσεις Μιττεράν και στην «πληθυντική Αριστερά»...

Ένα πυκνό πλέγμα αντιφάσεων διαφάνηκε στο Παρίσι, μαζί και μια διεύρυνση του χάσματος ανάμεσα στο ζωντανό κίνημα κατά της καπιταλιστικής παγκοσμιοποίησης, τις πιο ριζοσπαστικές του τάσεις και τις ανάγκες του από τη μια και την προσπάθεια, από την άλλη, των ηγεμονικών κεντροαριστερών δυνάμεων να μετατρέψουν αυτό που κολακευτικά ονομάζουν «κίνημα των κινημάτων» σε απαρτά των απαρτά.

Μαρία Κοκκίνου, Ελαιουργείο, Το λάδι, 2002